

CvB stukken voor agenda Universiteitsraad

Overlegvergadering d.d. : 13 februari 2013
Commissievergadering : OOS, 23 januari 2013
Agendapunt : Evaluatie Implementatie Harde Knip
Bijgevoegde stukken : Evaluatie Implementatie Harde Knip

Betrokken concerndirectie: Strategie en Beleid

paraaf: _____

Secretaris: Van Keulen

paraaf: _____

Portefeuillehouder: Brinksma

paraaf: _____

1. Status agendapunt:

Rol URaad:

- **Ter informatie**
- Ter advisering
- Ter instemming
- Anders:

2. Eerder behandeld in:

Naam gremium:

Datum behandeling:

Naam agendapunt:

Conclusie toen:

3. Toelichting/samenvatting:

In de evaluatie van de implementatie harde knip worden een aantal (eind)conclusies en aanbevelingen gedaan m.b.t. het kader en de procedure rondom persoonlijke omstandigheden.

Een kader is wenselijk in die gevallen waarbij duidelijke afspraken te maken zijn. Dit is het geval bij de gronden zwangerschap en excellentie. Ondanks dat deze besluitvorming bij de examencommissie zou kunnen liggen, heeft het CvB besloten om deze toch bij de HKC te laten. De verwachting is dat er per jaar aan de UT slechts enkele aanvragen (minder dan 10) op deze gronden gedaan worden. Omdat er geen efficiëntiewinst verwacht wordt, is het dan voor de overzichtelijkheid gewenst om de besluitvorming rondom ontheffing harde knip op één plaats te houden. Wel wordt een kader voorgesteld zodat iedereen op de UT weet waar hij/zij aan toe is.

Afspraken:

Afspraak zwangerschap:

Een ontheffing van de harde knip kan gegeven worden bij zwangerschap wanneer:

- De studieplanning op zo min mogelijk vertraging gericht is.
- Getracht wordt om eerst de bachelor af te ronden voordat er met de master begonnen wordt.
- Uitgangspunt hierbij is een vertraging van 16 weken rondom de bevalling.

Afspraak excellentie:

Een ontheffing van de harde knip kan gegeven worden bij excellentie wanneer de student:

- een versnelling van minimaal 18 EC heeft of een combinatie van versnelling/verbreding van minimaal 18 EC heeft gedaan.
- Zijn vrije ruimte in de studieplanning niet zinvol kan opvullen met bachelorvakken.
- De ontheffing vervalt wanneer de student niet meer voldoet aan de goedgekeurde studieplanning.

Deze 18 EC is tot stand gekomen na een vergelijking van het "kleinste" excellentieprogramma van de UT, opgegeven bij de prestatieafspraken: de wiskunde Excellence stream. Dit programma bestaat uit 20 extra EC wat neerkomt op een totaal bachelorprogramma van 200 EC. Wanneer we uitgaan van een normaal bachelorprogramma van 180 EC, dan staat in verhouding met een versnelling van 18 EC.

Persoonlijke omstandigheden

In het geval van persoonlijke omstandigheden is een bepaalde massa en jurisprudentie wenselijk. Tevens bleek uit de evaluatie dat examencommissies persoonlijke omstandigheden op verschillende manieren beoordelen. Wanneer de besluitvorming bij examencommissies zou liggen, is het aannemelijk dat er verschillen in ontheffing harde knip ontstaan. Daarom wordt het niet als wenselijk gezien om deze besluitvorming nu te decentraliseren, maar bij een centrale commissie (=HKC) te laten liggen.

Procedure

Geconcludeerd wordt dat de procedure veel tijd kost; onderzocht moet worden of hier nog een slag in te maken valt. Echter werd dit aangegeven door examencommissies en opleidingen. De tijd die het deze partijen kost om een zorgvuldige afweging te maken en een advies op te stellen, zal niet verminderen.

Het is een onwenselijke situatie dat de ontheffing zich uitstrekt over de gehele master: dat bijvoorbeeld een student eerst zou kunnen afstuderen terwijl hij nog een bachelorvak open heeft staan. Of dat een student Calculus 5 volgt terwijl hij Calculus 4 nog moet volgen. Daarom wordt geadviseerd de ontheffing als volgt in te perken:

Restrictie:

Ontheffing harde knip is niet van toepassing op de stage en de afstudeeropdracht. Tevens wordt er geen ontheffing verleend op de door de examencommissie en in Osiris vastgelegde verplichte voorkennis.

In aanvulling hierop moet de HKC bij haar besluit een afweging maken over het door de Examencommissie geadviseerde studieplan.

Reactie op brief met kenmerk 12-215

Een aantal door de Uraad gestelde vragen zijn in de evaluatie aan bod gekomen. Een aantal liggen er buiten de scope van het onderzoek. De vragen zullen hieronder één voor één behandeld worden.

1. Uniformiteit in uitspraken: Alle uitspraken zijn door één commissie gedaan. Bij de start waren deze gebaseerd op de ervaringen van de commissieleden met persoonlijke omstandigheden.

Vervolguitspraken zijn steeds gedaan op basis van eventuele jurisprudentie, de omstandigheden van de student en het advies van de examencommissie. Uit de evaluatie bleek dat de adviezen van examencommissies verschillend van aard waren, wat tot niet-uniforme besluiten had geleid wanneer de besluitvorming bij de examencommissies had gelegen.

2. Besluiten HKC in lijn met adviezen van examencommissies:

- Geen detail informatie over beschikbaar. Zoals in de vorige vraag is aangegeven kan geconstateerd worden dat er is afgeweken van de adviezen van examencommissies. Dit is gedaan na beoordeling van de persoonlijke situatie en op basis van jurisprudentie.
- Geen informatie over beschikbaar.

3. Tijdsinvestering: Geen onderdeel van het onderzoek. Naar voren is gekomen dat het een tijdrovende en arbeidsintensieve procedure is. Onderzocht moet worden of dit mogelijk efficiënter kan. Maar wat we ons als UT wel moeten realiseren dat het een wettelijke maatregel is, die strikt nageleefd moet worden. Dit houdt in dat elke individuele persoonlijke omstandigheid goed bekeken moet worden. Het CvB heeft er voor gekozen de decanen te vragen dit te mandateren aan een centrale commissie om te voorkomen dat we verschillende harde knippen op de UT krijgen. Het is de vraag of een andere procedure minder tijdrovend en arbeidsintensief was geweest. Zeker wanneer we ook naar de verantwoordingsplicht tegenover het ministerie kijken. Doordat we het op deze manier geregeld hebben, konden we op een relatief makkelijke manier aantonen dat we in control zijn en dat we de wet toepassen zoals deze bedoeld is.

4. Kosten/Baten: Zie 3.

5. Toekomst HKC / Uitvoering Harde Knip: Zie de besluiten van het CvB.

English summary

The evaluation of the rule Bachelor before Master showed some conclusions and recommendations about personal circumstances. In relation to these, the Executive Board decided that for all grounds the decisions are made by the "Commission Bachelor before Master" (HKC). The Executive Board also determined agreements for the grounds "pregnancy" and "excellence".

4. (Voorgenomen) besluit CvB:

Het College van Bestuur besluit de "evaluatie implementatie Harde Knip" vast te stellen en besluit:

- voor de gronden excellentie en zwangerschap definities en afspraken vast te stellen;
- een restrictie in de ontheffing harde knip vast te stellen.

Overweging

Voor alle gronden blijft de besluitvorming gemandateerd aan de Harde Knip Commissie (HKC). Voor de gronden zwangerschap en excellentie zijn duidelijke afspraken vast te leggen.

Definities:

Afspraak zwangerschap:

Een ontheffing van de harde knip kan gegeven worden bij zwangerschap wanneer:

- De studieplanning op zo min mogelijk vertraging gericht is.
- Getracht wordt om eerst de bachelor af te ronden voordat er met de master begonnen wordt.
- Uitgangspunt hierbij is een vertraging van 16 weken rondom de bevalling.

Afspraak excellentie:

Een ontheffing van de harde knip kan gegeven worden bij excellentie wanneer de student:

- een versnelling van minimaal 18 EC heeft of een combinatie van versnelling/verbreding van minimaal 18 EC heeft gedaan.
- Zijn vrije ruimte in de studieplanning niet zinvol kan opvullen met bachelorvakken.
- De ontheffing vervalt wanneer de student niet meer voldoet aan de goedgekeurde studieplanning.

Afspraak restrictie:

Ontheffing harde knip is niet van toepassing op de stage en de afstudeeropdracht. Tevens verleent de HKC geen ontheffing op de door de examencommissie en in Osiris vastgelegde verplichte voorkennis.

GRIFFIE URaad: (door griffie UR in te vullen)

Eerder in URaad aan de orde geweest?

- Nee.
- Ja, op

Conclusie toen:

Nadere toelichting: (Voor als presidium/griffier vindt dat één van bovengenoemde punten nadere toelichting behoeft)

.....
.....

Evaluatieonderzoek: Implementatie Harde Knip

1. Inleiding

Per 1 september 2012 is de wetwijziging Ruim Baan voor Talent van kracht, waar de Harde Knip deel van uitmaakt. Dit houdt in dat studenten de gehele Bachelor moeten hebben afgerond voordat ze mogen starten met de Master. Het verweven studeren is ook bij doorstroommasters niet meer toegestaan.

Het lijkt een duidelijke maatregel, immers een Bachelordiploma is nodig voor inschrijving in de Master. Uitzonderingen kunnen alleen gemaakt worden wanneer er sprake is van een uitzonderlijke en schrijnende situatie.

Het CvB heeft besloten om de beoordeling van de individuele omstandigheden i.v.m. ontheffing van de harde knip bij de Harde knip Commissie (HKC) neer te leggen. Hiertoe is besloten om te voorkomen dat er verschillende versies van de Harde knip op de UT zouden ontstaan.

Deze werkwijze wordt in dit document geëvalueerd. Wat zijn de ervaringen van de opleidingen en hoeveel aanvragen voor ontheffing zijn er geweest? Tevens is er naar aanleiding van vragen uit de opleidingen en de Universiteitsraad gekeken of een kader opgesteld kon worden, op basis waarvan examencommissies zelf ontheffing op de harde knip kunnen geven.

2. Onderzoek naar haalbaarheid en wenselijkheid kader Harde Knip

Volgens de Memorie van Toelichting kunnen studenten ontheffing van de harde knip aan vragen op basis van de volgende gronden: Ziekte, handicap, bijzondere familieomstandigheden, excellent presteren en zwangerschap. Daarnaast heeft de Universiteit Twente aangegeven activisme, extra curriculaire activiteiten en topsport ook te zien als situaties die kunnen leiden tot onredelijke en schrijnende situatie. Dit is gedaan omdat studenten ten tijde van de keuze voor deze activiteiten mogelijk niet op de hoogte konden zijn van veranderende wetgeving.

Bij elke grond is nagegaan of het maken van een kader mogelijk en/of wenselijk is.

Grond	Argumenten	Oplossing
Ziekte, handicap en bijzondere familieomstandigheden	- Alle studieplannen moeten erop gericht zijn op het eerst afronden van de Bachelor voordat er met de Master gestart kan worden. - Bij beoordeling van de omstandigheden is kennis van andere aanvragen en besluiten noodzakelijk om een goede afweging te maken. - Vaste afspraken maken over persoonlijke omstandigheden lijkt onmogelijk. De wet verplicht om elke individuele situatie apart te bekijken en elke omstandigheid kan een andere uitwerking hebben op een student.	- Vaste afspraken maken is niet mogelijk. - Advies om de beoordeling te laten bij een commissie die de beschikking heeft over jurisprudentie en voldoende massa heeft.
Excellent presteren	- Student kan door excellent presteren boven nominaal lopen en daarom ruimte over hebben. Geen probleem in oude situatie: Student had al kunnen starten met het behalen van Mastervakken. - Excellent presteren kan op basis van bestaande excellentieprogramma's goed gedefinieerd worden. - Wanneer de student aan deze definitie voldoet kan ontheffing verleend worden.	- Vaste afspraken maken over excellent presteren is mogelijk. Voorwaarden: - De ontheffing vervalt wanneer een student niet meer aan de definitie voldoet. - De studieplanning moet erop gericht zijn eerst de bachelor af te maken en dan pas de Master. In praktijk zal dit betekenen dat alleen versnelde B3 studenten mastervakken mogen afronden.
Zwangerschap	- Van een zwangere studente wordt verwacht dat zij 16 weken rondom de bevalling niet kan studeren (periode is wettelijk vastgelegd). - Dit kan zich in het ongunstigste geval uitstrekken over 3 kwartielen - Studieplanning moet op zo min mogelijk vertraging gericht zijn waarbij getracht wordt eerst de bachelor af te ronden. - Is dit niet mogelijk op een voor alle partijen wenselijke manier, dan is ontheffing harde knip een	Examencommissies kunnen op basis van de - wettelijk vastgelegde periode van 16 weken - aangepaste studieplanning (opgesteld door studente en studieadviseur) ontheffing verlenen in het geval van

	optie.	zwangerschap.
Activisme, extra-curriculaire activiteiten en topsport	- niet in Memorie van Toelichting opgenomen als bijzondere omstandigheid - Toch onwenselijke en schrijnende situatie omdat studenten de keuze voor activisme/topsport al in het verleden gemaakt hadden en niet konden anticiperen op Harde Knip. - Studenten hebben nu meer dan een jaar gehad om te anticiperen op de harde knip, alle vakken zijn inmiddels minimaal 1 keer aangeboden. - Geen grond meer voor ontheffing Harde Knip	Geen grond meer

Conclusie o.b.v. kader

Bij het nemen van het besluit over ontheffing harde knip, blijkt het in de gevallen van ziekte, handicap en familieomstandigheden van belang te zijn om te beschikken over jurisprudentie en een bepaalde "massa". Het is aan te bevelen om deze besluiten door een centrale commissie te laten nemen. In het geval van zwangerschap en excellentie lijkt het wel mogelijk te zijn om het besluit door de examencommissies te laten nemen omdat er wel duidelijke afspraken gemaakt kunnen worden. De grond van activisme, extra-curriculaire activiteiten en topsport verdwijnt als grond voor ontheffing: studenten hebben een jaar kunnen anticiperen op de harde knip (communicatie aan studenten vanuit de UT: september 2011).

Aanbevelingen o.b.v. kader

- Stel een definitie van excellent presteren in relatie tot de harde knip vast, zodat men weet wanneer een student in aanmerking komt voor ontheffing.
- Stel een definitie van zwangerschap in relatie tot harde knip op, zodat men weet wanneer een studente in aanmerking komt voor ontheffing.
- Activisme, extra curriculaire activiteiten en topsport zijn geen gronden meer voor ontheffing. Geadviseerd wordt om de communicatiemiddelen richting studenten aan te passen.

3. Evaluatie implementatie Harde Knip

In de voorbereiding werd duidelijk dat de jaarcirkel van de UT botst met de Harde Knip. Studenten die voor 1 september 2012 in het bezit konden komen van het Bachelordiploma dienden uiterlijk 31 augustus te beschikken over de resultaten en eventueel een “geslaagdverklaring”. Opleidingen hebben dit opgepakt door tentamens te verplaatsen en/of afspraken te maken over het nakijken van tentamens. Geconcludeerd kan worden dat bijna alle relevante studenten op 31 augustus 2012 op de hoogte waren van de uitslag¹. Voor studenten die naar andere universiteiten gingen was het in veel gevallen mogelijk om een “geslaagdverklaring” te ontvangen. Waar dit niet mogelijk was, heeft dit niet voor problemen gezorgd. Een relatief groot aantal aangevraagde geslaagdverklaringen werden niet of ruim na 1 september 2012 afgehaald.

A. Ontheffing harde knip

Studenten konden op basis van de in hoofdstuk 1 aangegeven gronden ontheffing van de Harde Knip aanvragen. Uiteindelijk hebben 57 studenten dit gedaan, waarvan er uiteindelijk 30 ontheffing gekregen hebben, 21 aanvragen zijn afgewezen en 6 studenten de aanvraag hebben ingetrokken. De verhouding tussen de persoonlijke omstandigheden (ziekte, handicap en bijzondere familieomstandigheden) en activisme (activisme, extra- curriculaire activiteiten en topsport) is bij benadering gelijk.

De procedure is als volgt: Studenten kunnen via de website een indienen bij de HKC. Dit verzoek wordt eerst ter advies voorgelegd aan de examencommissie. Het verzoek met advies wordt vervolgens door de HKC behandeld. Studenten hebben de mogelijkheid om het verzoek weer in te trekken, al dan niet op basis van het advies van de examencommissie.

¹ Er is één geval bekend waar dit niet is gelukt door het niet meewerken van een docent. De OLD heeft met de betrokken studenten een bevredigende oplossing gezocht.

Opleiding	Ontheffing	Afwijzing	Ingetrokken	Totaal
AT		1		1
BMT	3	1		4
CIT	1	1	1	3
CW	5	9	2	16
IO	2			2
OWK	1			1
PSY	4	2	1	7
ST		1		1
TG	3	4		7
WB	11	2	2	15
	30	21	6	57

Tabel: Aantal verzoeken ontheffing Harde Knip (stand 22 november 2012)

Toelichting bij uitschieters:

In het schema vallen een aantal zaken op. Vanuit de faculteiten MB en EWI heeft geen enkele student een verzoek tot ontheffing ingediend. Bij de opleidingen Werktuigbouwkunde (WB) en Communicatiewetenschap (CW) zijn er juist veel studenten die dit hebben gedaan. Hieronder wordt zover mogelijk een toelichting bij deze vier uitschieters gegeven.

MB: Er is geen enkele MB-student die een aanvraag heeft ingediend bij de HKC. De studieadviseurs hebben in samenwerking met BOZ een aantal voorzorgsmaatregelen genomen om te voorkomen dat studenten door de harde knip getroffen zouden worden. Studenten zijn via onderwijsmededelingen op de MB-website en email op de hoogte gebracht. Verder is door BOZ contact gezocht met de studieverenigingen van MB om hen te vragen om de harde knip bij studenten onder de aandacht te brengen. Studieadviseurs hebben de relevante studenten opgeroepen en waar nodig de studieplanning aangepast.

EWI: Ook bij EWI heeft geen enkele student een beroep gedaan op de HKC. EWI heeft naast de reguliere informatievoorziening ingezet op het proactief uitnodigen van verweven studenten en studenten die nog maar één vak open hadden staan. Tevens is er een "harde herkansing" georganiseerd, een extra herkansing voor studenten die nog één vak open hadden staan.

WB: Bij de eerste communicatie over de harde knip was het bij veel studenten al niet meer mogelijk om de studieplanning zo aan te passen dat de Bachelor afgerond kon worden. Dit omdat bijvoorbeeld studenten door voorkenniseisen niet met bepaalde vakken konden starten of dat er te veel studielast in 1 kwartiel openstond.

CW: Bij CW kan geen duidelijke oorzaak worden gegeven. De opleiding geeft aan dat er vanuit de Premaster relatief veel aanvragen zijn gedaan, meer dan van Bachelorstudenten. En dat de cultuur van "hoor en wederhoor" mogelijk een argument kan zijn.

B. Ervaring met procedure ontheffing Harde Knip

Ervaringen:

De respons onder examencommissies is 59% (10 van de 17). Van de 10 hebben 5 examencommissies geadviseerd aan de HKC over ontheffing Harde Knip. De opgedane ervaringen zijn over het algemeen positief. De procedure was helder en het is duidelijk voor studenten dat de ontheffing niet zomaar geregeld kan worden. Wel geven 4 van de 5 examencommissies aan dat de procedure erg tijdrovend en arbeidsintensief is.

De respons onder opleidingsdirecteuren is 50% (10 van de 20), hiervan hebben er 4 ervaring met de procedure. De feedback is vergelijkbaar met de examencommissies. 3 van de 4 opleidingsdirecteuren zijn positief over de procedure; duidelijk maar wel tijdrovend. Een aandachtspunt is dat in de huidige procedure ontheffing niet ingeperkt is tot bepaalde vakken, maar wordt afgegeven voor de hele Master. Een student kan nu bijvoorbeeld zonder het Bachelorvak calculus 4 het Mastervak calculus 5 volgen of zonder Bachelordiploma starten met zijn Master afstuderen.

De HKC is van mening dat het een verstandige maatregel is geweest om de aanvragen te laten beoordelen door één centrale commissie. Uit de adviezen van de examencommissies blijkt dat er verschillende opvattingen zijn over "schrijnend en uitzonderlijk". De ene Examencommissie is strikter en de andere weer soepeler in het hanteren van de harde knip.

Gewenste aanpassingen in procedure

Ondanks dat de ervaringen overwegende positief zijn, is het mogelijk dat er toch een wijziging in procedure wenselijk is. Dit is voorgelegd aan zowel de examencommissies als opleidingsdirecteuren. De 11 reacties zijn erg verschillend. 4 respondenten geven aan een centrale commissie zoals de HKC te willen behouden. 7 respondenten geven aan dat verandering wenselijk is, waarvan 3 voorkeur voor besluitvorming bij de examencommissie hebben en 4 aangeven dat het besluit door de toelatingscommissie genomen moet worden. Uit de antwoorden is niet af te lezen of de wens tot verandering van de procedure voortkomt uit de tijdrovende en arbeidsintensieve procedure.

De opties van examencommissie en toelatingscommissie zijn aan de respondenten voorgelegd, de vraag is echter of dit wettelijk wel kan en/of deze vanuit beleidsoogpunt wel wenselijk zijn.

Bij een aanvraag tot ontheffing is het de voornaamste taak om de persoonlijke omstandigheden op onafhankelijk te beoordelen. Examencommissies zijn vanuit de WHW belast met het vaststellen of een student voldoet aan de eindtermen van de opleiding. Het is wel mogelijk om op instellingsniveau afspraken te maken over aanvullende taken. Wettelijk gezien zijn er geen belemmeringen, het is wel een beleidsmatige vraag of je deze taken wilt beleggen bij examencommissies of deze primair over het borgen van de eindtermen wilt laten beslissen.

Op de UT werkt een gedeelte van de (master)opleidingen met aparte toelatingscommissies, in een aantal gevallen is deze samengevoegd met de examencommissie. Ook is de samenstelling erg verschillend, enerzijds zijn het onafhankelijke docenten/hogleraren maar er bestaan ook toelatingscommissie uit het "management" van de opleiding: opleidingsdirecteur,

opleidingscoördinator en studieadviseurs. Omdat erop de UT geen eenduidig beleid is m.b.t. toelatingscommissies, is het mandateren aan toelatingscommissies geen gewenste ontwikkeling.

Conclusie o.b.v. Evaluatie:

Bij het opstarten van de HKC werd rekening gehouden met meer dan honderd aanvragen voor 1 oktober 2012. Geconcludeerd kan worden dat dit aantal lager is uitgevallen. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de mogelijkheid van maandelijks inschrijving en de extra mogelijkheden die door opleidingen en examencommissies zijn geboden. Wel is de onevenredige spreiding over de opleidingen opvallend. De verwachting is dat het aantal aanvragen sterk zal verminderen omdat activisme, extra- curriculaire activiteiten en topsport niet langer als grond voor ontheffing gezien worden.

De procedure wordt over het algemeen als positief ervaren, met als nadeel dat het erg tijdrovend en arbeidsintensief is. Op basis van de ervaringen van de respondenten is er wel animo om de besluitvorming te verplaatsen naar een ander gremium. Echter zijn bij de beschikbare gremia ook nadelen aan te wijzen.

Aanbevelingen o.b.v. Evaluatie:

- Onderzoek of de procedure effectiever en efficiënter ingericht kan worden.
- Breng restricties aan in de ontheffing Harde Knip.

4. Eindconclusies en aanbevelingen

Kader

Een kader is wenselijk in die gevallen waarbij duidelijke afspraken te maken zijn. Dit is het geval bij de gronden zwangerschap en excellentie.

Daarom is de aanbeveling om deze definities met bijbehorende afspraken verder uit te werken en te bekijken of verandering van de besluitvorming wenselijk is.

Persoonlijke omstandigheden

In het geval van persoonlijke omstandigheden is een bepaalde massa en jurisprudentie wenselijk. Gezien het aantal aanvragen en de ervaringen met de huidige procedure is het de aanbeveling om deze besluitvorming bij de HKC te laten liggen.

Procedure

Geconcludeerd wordt dat de procedure veel tijd kost, onderzocht kan worden of hier nog een slag in te maken valt. Het is een onwenselijke situatie dat de ontheffing zich uitstrekt over de gehele master. Aanbevolen wordt om de door de examencommissie geadviseerde restricties te beoordelen op redelijkheid en deze over te nemen. Dit om te voorkomen dat de student een ongewenste route door de master kiest, maar wel (verdere) studievertraging voorkomen kan worden.